

Број:376-3-УП/14
Дана 25.03.2014.године

Влада Републике Српске
Министарство просвјете и културе
Н/р министра, доц. др Горан Мутабџија

Предмет: Препорука - Организација и извођење екскурзије у основној школи

Поштовани,

Екскурзија је ваннаставни облик васпитно-образовног рада који се остварује ван школе с циљем савладавања дијела наставног програма непосредним упознавањем садржаја предмета, појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавањем културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са дјелатношћу школе, а планирана је годишњим програмом рада школе.¹

Садржаји екскурзије базирају се на наставном плану и програму и саставни су дио годишњег програма рада школе.² Годишњи програм рада школе усваја Школски одбор, а школа га најкасније до 20. септембра текуће године доставља Министарству, Републичком педагошком заводу, оснивачу, ако је приватна школа и скупштини града, односно скупштини општине, а Министарство за сваку школску годину утврђује образац годишњег програма рада.³

Питање организовања ђачких екскурзија је много више од одређивања саме дестинације. Избор дестинације јесте веома важан, али је само један од бројних елемената који одређују квалитет екскурзије и остваривање циљева због којих је она и организована.

Чланом 1. Правилника о извођењу излета, екскурзија и школе у природи утврђено је да се Правилником уређује планирање, припремање, извођење, евалуација и извјештавање.

Планирање и припрему екскурзије врше одјељенска вијећа школе у сарадњи са ученицима и њиховим родитељима и стручним институцијама.

Носиоци планирања, припреме, организације и извођења плана и програма екскурзије су директор школе, стручни вођа и одјељењски старјешина.

¹ Правилник о извођењу излета, екскурзија и школе у природи, „Службени гласник Републике Српске“ број 67/09

² Исто, члан 9.

³ Закон о основном образовању и васпитању, „Службени гласник Републике Српске“ број 74/08, 71/09, 104/11, члан 41.

Организовање и извођење ђачких екскурзија је изузетно одговоран посао који захтијева јасан нормативни оквир и одговарајућу припрему свих учесника, од избора агенције, избора дестинације, мјере безбједности, права и обавезе и даваоца услуга (агенција) и корисника услуга (ученици, родитељи, директор школе, наставници), чиме би се избјегле ситуације да, због пропуста у организацији и извођењу екскурзија, посљедице сносе само дјеца и њихови родитељи и не само у финансијском смислу.

Правилник не утврђује колико раније се, прије датума за реализацију екскурзије, објављује јавни позив нити шта јавни позив садржи.⁴ Школама је препуштено да одређују кад ће те активности покренути и шта се понудом за извођење екскурзије захтијева. Правдајући се најповољнијом понудом (а под тим се најчешће подразумијева најјефтинија), не траже се гаранције за квалитет услуга нити безбједност дјеце.

Екскурзија не може имати трошкове који су понудом скривени, што значи да све активности морају бити урачунате у цијену, а из понуде и дјеца и родитељи морају јасно видјети и знати шта понуђена цијена обухвата (колико преноћишта и у каквом објекту, на бази полупансиона или , додатне излете, трошкове водича евентуално и др.) чиме ће се избјећи ситуације да се дијете на екскурзији лоше осјећа јер нема новац за то додатно. С друге стране, са свим елементима у понуђеној цијени, јасно ће се видјети шта је од укљученог у цијену и реализовано и како, односно, шта није реализовано и на који дио средстава дјеца имају право на поврат (ако су платили услугу која није реализована).

Правилник не утврђује шта су права и обавезе давалаца услуга, а шта корисника услуга појединачно. Пуно је учесника у организацији и извођењу ђачке екскурзије, а како Правилник не утврђује шта су њихова права и обавезе, то се питање одговорности због пропуста у организацији и извођењу ђачких екскурзија, најчешће пребацује на неког другог, очекујући, у једном броју случајева, и одлуку суда о томе.⁵

Посебно је питање безбједности свих учесника на ђачким екскурзијама које мора бити приоритет. То захтијева да Правилник јасно одреди и обавезе и одговорности у организовању и извођењу екскурзија и у овом дијелу и да не оставља простор за пребацивање одговорности на другог онда кад је проблем већ настао.

Да би се отклониле дилеме и умањили ризици по различитим основама, Омбудсман за дјецу у складу са овлаштењима утврђеним чланом 9. Закона о Омбудсману за дјецу, „Службени гласник Републике Српске” број 103/08, 70/12 предлаже Министарству просвете и културе предузимање мјера ради отклањања пропуста у организацији и извођењу ђачких екскурзија који доводе до повреде права и интереса дјеце, на начин да:

1. Измјенама и допунама Правилника о извођењу излета, екскурзија и школе у природи, јасно дефинише правила и процедуре и припреме и извођења екскурзије,

⁴ Правилник о извођењу излета, екскурзија и школе у природи, члан 18. Обавјештење о јавној набавци које се објављује треба да садржи кратку информацију у складу са релевантним информацијама из тендерске документације, а нарочито програм и опште услове путовања, као и планиране садржаје које треба реализовати, са циљем ослобађања ученика од додатних плаћања

⁵ Правилник, члан 5.) б) Потпуну одговорност за организацију и реализацију сноси стручни тим школе и то а) за организацију и уговарање директор и б) за друге видове заштите дјеце и реализацију предвиђених програма сва пунољетна лица која прате ученике.

2. Да се код измјена и допуна правилника има у виду дугогодишња пракса и различита искуства основних школа у Републици Српској,
3. Да се у поступку измјена и допуна правилника укључе и родитељи и дјеца и да се њиховом мишљењу посвети дужна пажња.
4. Да измјене и допуне правилника укључе и јединствен образац позива-понуде за извођење ђачких екскурзија, чиме би се осигурало да се понудом заиста захтијевају сви они елементи који су важни за усјешно извођење ђачке екскурзије.

Министарство просвјете и културе ће у року од 15 дана од дана пријема Препоруке обавијестити Омбудсмана за дјецу о иницијативи за измјене и допуне Правилника о извођењу излета, екскурзија и школе у природи.

С поштовањем,

Омбудсман за дјецу
др Нада Граховац

